

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

10. Electio, seu prædestinatio gratiæ non habuit in Angelis locum, & quo sensu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

Lib. de Cor. & grat. c. 7.

vel baptismo caruerunt, vel non crediderunt, vel non audito Evangelio, neque credere potuerunt; quia videlicet non sunt ab illa conspersione discreti, quam constat esse damnatam: Non enim sunt, inquit, à massa illa perditionis gratia Dei & predestinatione discreti. Et ideo non secundum propositum vocati. Nam sub illa vocatione, secundum propositum, non solum fides & poenitentia, sed, ut infra latius, & perseverantia ipsa comprehenditur, quemadmodum igitur qui ex puteo in quem

Accidit ab alio gratis liberari debet, non est liberatus dum ei funis datur, & extrahi ex parte cepit, si propria malitia vel infirmitate ex casu voluntario contracta relabatur; ita nec ille in sensu Augustini à massa discreta est, qui tantummodo peccati remissione decernitur purgandus; sed qui omnium poenarum ex damnatione originali inhaerentium abolitione justificandus, & in antiquum statum reparandus, in quo innocens massa ex Dei creatione & sanctificatione fuit.

CAPVT X.

Electio, seu predestinatio gratia non habuit in Angelis locum, & quo sensu.

Lib. de Cor. & grat. c. 10.

PREDESTINATIONEM illam gratuitam, de qua nos haecenus differimus, circa homines qui perierant, suos effectus operari tam in futura quàm in presenti vita; ex his quae tractavimus, satis patet. Ratio quoque certitudinibus ex capitibus peti potest. Vna ex natura liberationis, de qua in definitione mentio fit, quia quotquot ad aeternam salutem perducendi sunt ex iustissima massa damnatione, non solum culpae remissione, sed omnium poenarum abolitione liberandi sunt. Quam liberationem, quia nullum omnino meritum sive operis, sive voluntatis, sive cogitationis praecedat, neque praecedere potest, sed mere per gratuitam gratiam dari debet, necesse est, ut gratuito tantum beneficium praeparatur, & proinde predestinetur. Cum predestinatio gratuita non sit aliud, nisi praesentia & preparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur. Vnde Augustinus: Quotquot ex hac stirpe gratia Dei liberantur, à damnatione utique liberantur; quia iam tenentur obstricti. Vnde etiamsi nullus liberaretur, iustam Dei iudicium iuste nemo reprehenderet. Quod ergo pauci in comparatione pereuntium, in suo vero numero liberantur multi, gratia fit, gratis fit, gratia sunt agenda quia fit, ne quis velut de suis meritis extollatur, sed omnes obscuratur, & qui gloriatur in Domino gloriatur.

Ad iutorium laese potestatis arbitrij, sed adiutorium voluntatis & actionis. Hoc est, non est adiutorium sanae voluntatis, quo detur ei posse si velit; & sine quo non potest velle quod praecipitur, sed est adiutorium Salvatoris medicinale, quo Deus aegri voluntati invictè donat ipsum velle & operari, idque ab initio inchoationis vitae bonae, usque ad finem consummationis. Donat ergo Deus homini per istud gratuitum & medicinale adiutorium, omnia opera ac merita quibus erigitur ad salutem, velle, credere, poenitere, diligere, operari, & in istis omnibus perseverare usque in finem, non solum ut sine isto dono perseverantia esse non possint; verum etiam ut per hoc donum non nisi perseverantes sint. De quo genere gratuiti adiutorij medicinalis, & quo pacto per illud omnia opera lapsi hominis sint propriae & specialiter dicta munera seu, dona Dei late diximus, cum de gratia medicinalis natura tractarem.

Hinc ergo irrefragabiliter consequitur, omnia huiusmodi beneficia quibus peragitur perditorum hominum liberatio, sicuti gratuita & speciali donatione dantur infirmis, per adiutorium non solum sine quo non possunt praecipere facere, sed quo Deus eis ipsum velle largitur & facere; ita quoque ea beneficia ipsis per gratuitam benevolentiam & gratiam praeparari, hoc est, danda predestinari. Ut proinde nullo pacto in dubium revocari possit, quin predestinatio gratiae circa lapsos homines veretur. Hoc ipso namque quo ista beneficia liberationis, aliquibus gratis preparata atque predestinata sunt, illi ipsi gratis predestinati sunt, juxta illius consecutionis legem quam format Augustinus, quando in hunc modum arguit: Initium fides & usque in finem perseverantia Dei dona sunt, nec ulla futura sua dona, & quae danda essent, & quibus danda essent Deus non praescire potuit: Ergo, inquit, per hoc predestinati ab illo sunt quos liberat & coronat.

Sed de beatis Angelis major quaestio est, utrum & illi electione seu predestinatione gratiae electi seu predestinati sint. Quod etiam de hominibus, si in primæva persistissent innocen-

Lib. de Cor. & grat. c. 10.

Lib. de don. perf. cap. 10.

innocentia, quari potest. Nam eadem omnino, juxta sanctum Augustinum de hominibus innocentibus atque illaesis, quæ de Angelis ratio fuit. Angelos igitur etiam gratis ad salutem electos & prædestinatos esse, plerique recentiores & fere omnes, si non prorsus omnes, unanimiter docent. Ratio quoque manifesta & certa ipsis suffragari videtur. Est enim juxta Catholicam fidem indubitatum, Angelos vera Dei gratia indignis, quæ possent opera bona facere, & in iustitia perseverando cælestis beatitudinis meritum comparare. Non minus enim opera vera pietatis & charitatis, quibus æterna gloria promerenda est, quam ipsa gloria, quæ erat merces operum, naturales Angelorum vires, & hominum quantumvis innocentium superat. Ergo & illa eis gratis danda, & per hoc prædestinanda fuerunt; ergo consequenter illi qui re ipsa beatitudinem assecuti sunt, juxta dictum S. Augustini argumentum gratis respectu utriuslibet, siue meriti, siue præmii, prædestinati sunt. Nam quod Augustinus in definitione sua liberationis mentionem facit materiam tantum videtur esse differentia, quia de hominibus lapsis ex professo loquebatur. Gratuita vero esse potest præparatio atque prædestinatio beneficiorum, quamvis aliquis per illam non à promerita jam damnatione, sed ab imminente, si decisset gratia liberaretur.

Et ista quidem, juxta recentiorum principia, videntur valde consequenter dici; qui ne semel quidem de gratuita sanctorum Angelorum prædestinatione dubitant. Sed juxta S. Augustini longe aliter de rebus istis ratiocinandum est; utpote cum cujus principijs ista jam dicta modernorum argumentatio, & conclusio capituliter pugnat. Dicendum est enim Angelos, qui æternam felicitatem potiuntur, non esse prædestinatos electione seu prædestinatione gratiæ, sed eam quam supra diximus, meritum. Idemque omnino de hominibus si perditissent in statu innocentia, sentiri debet.

Quod ut recte intelligatur, sciendum est nos non agere de sanctitate vel charitate cum qua Angeli & primi homines creati sunt, cum Deus esset in eis condens naturam & largiens gratiam; hanc enim non est dubium eis gratis esse prædestinatam atque donatam: non etiam de ipso præcisè adjutorio gratiæ, quod eis ad perseverandum datum est. Nam & istud certissimum est, gratuita Dei voluntate prædestinatum ac datum, sed de perseverantia, & actibus meritisque Angelorum, & de gloria quæ perseverantiæ & meritis retributa est.

Itaque ratio diversitatis inter innocentis lapsæque naturæ statum, ex discrimine duplicis adjutorij gratiæ, quod creaturis stantibus, & lapsis ad volendum agendumque necessarium est, proficiscitur. Aliud enim sanæ, aliud ægrotae voluntati, aliud fractæ, aliud integræ libertati congruit. Itaque unum est simile adjutorijs, quæ robustæ sanitati con-

A servandæ adhibentur, aliud medicinalibus, quæ infirmitati roborandæ. Inter quæ adjutoria, quanta differentia sit, & quo pacto id quod integritati ad agendum sufficit, alteri plerumque nihil omnino conferat, imo noxium sit, videnda, si placet, ea quæ latè superius ex professo disputata sunt. Præsenti scopo satis est recolere, Angelorum adjutorium non fuisse tale ut per illud eis velle, & facere, & perseverare largiretur Deus, sed tantummodo, posse facere, & perseverare si vellent. Non enim erat adjutorium quo fieret, ut vellent & perseverarent, sed sine quo velle & perseverare non possent. Non ergo Deus eos esse voluit sine gratiæ suæ adjutorio, sed illud reliquit in eorum libera voluntate, ita videlicet, ut illud desererent cum vellent, & in quo permanerent si vellent, non quo fieret ut vellent; ut enim vellent, in eorum libero reliquit arbitrio, quod ita liberum tunc erat, ut quemadmodum Augustinus notat, bene velle posset & male. De quo discrimine duplicis adjutorij, stantis, lapsæque creaturæ, quantum ad operandi modum, fusè ex mente Augustini disputavimus, tum superius cum de gratia medicinali Christi, tum illo libro ubi de statu primi hominis diximus.

Hinc ergo nascebatur primo, ut usus perinde uti non usus istius adjutorij, non ab ipso adjutorio, sed à voluntate peteretur. Adjutorium enim non se habebat, tãquam id quod voluntatem ad agendum impelleret, sed ita dumtaxat ut sine quo se ad volendum determinare non posset. Nam quemadmodum habitibus & oculorum luce utitur voluntas nutu suo, & non utitur quando vult, nec est lux aut habitus, quæ velle vel non velle, videre vel non videre nos faciunt, sed tantummodo sine quibus actus volendi & videndi non fit; ita Angelorum adjutorium non erat hujusmodi influxus, quo fieret ut vellent, sed è contrario nutus voluntatis erat, quo fieret, ut adjutorium influeret.

Hinc secundo nascebatur, ut non deberet discrimen volentium à non volentibus, agentium à non agentibus, perseverantium à non perseverantibus, adjutorio, sed nutui voluntatis tribui; quamvis voluntas, aut actio, aut perseverantia sine adjutorio influente non fieret. Nam quando ad eundem actum liberum concurrunt plura sine quibus libertas agendi in actum suum exire non potest, non illi causæ tribui debet exercitium actus aut voluntatis, sine qua non potest fieri, sed illi quæ nutu suo totam machinam ad motum impellit, aut otiosam esse sinit.

Hinc tertio nascebatur, ut neque volitiones, neque actiones Angelorum, hoc est, neque merita, neque perseverantia meritum, essent specialia Dei dona, hoc est, non eis Deus speciali donatione seu gratiâ largiretur. Tantummodo enim donabat ea in radice, quatenus eis adjutorium quoddam gratiæ tribuebat, sine quo simul influente & cooperante velle, agere, & perseverare, non poterant.

R R

terant

lib. 2. de grat. Christi sat. c. 2. usque ad 4.

Vide lib. 27. citato c. 4. § 1.

Vide lib. de statu primi hominis parte 2. c. 14. § 15.

Vide de lib. lib. de statu primi hominis c. 14. § 15. latissimè.

Vide ibid. ex Aug.

Vide hoc Traj. supra cap. 6.

terant: sed ipsum velle, agere, & perseverare, non eis datur adiutorium gratiæ, sed propria voluntas: quamvis non sine gratiâ eo profusus modo; quemadmodum si quis cum gratiâ sufficiente, pro sua libertate vellet aut ageret, prout recentiores aliqui, Molina & Lessius, ex professo docent. Firmiter, secundum illos, efficaci gratiâ, quantum ad actum secundum, si voluntas cum ea cooperari velit, si non, tantum si sciens & inefficax in actu secundo, hoc est, sine effectu aut sine actu manet. Tunc igitur velle & agere bonum, non erat speciale donum Dei, sed tantum generale. Nunc contrario, & generale est & speciale, quia non solum sine adiutorio, & sine potentia voluntatis (quorum utrumque à Deo datum est) homo non potest velle aut operari bonum, sed etiam Deus per ipsum adiutorium gratiæ, ipsum velle donando, donat & meritum, & ipsum perseverare operando, donat perseverantiam.

Hinc nascetur quarto, ut quamvis non sine gratiâ recte viverent, & in bonitate starent: per vires tamen liberi arbitrij recte vivere & stare discerentur, quod Augustinus ex professo multis locis docet.

Hinc nascetur quinto, ut merita Angelorum essent merita liberi arbitrij, & humana, & sua: non quasi puris naturæ viribus sine influxu supernaturalis gratiæ parerentur. Absit istud ab Augustini mente. Omnia quippe merita status innocentie tantopere, imo magis tribuebat ipse gratiæ Dei, quam plurimi recentiores merita status lapsæ. Docuit enim, nulla omnino merita, imo nec opera bona sine gratiæ adiutorio, etiam ab innocenti natura, ullo modo proficisci potuisse. Sed quia altioris & purioris veritatis intuitu vidit, non fuisse tunc gratiæ sed voluntatis facere, ut innocentes vellet; quemadmodum nunc è contrario, non est voluntatis, sed gratiæ facere ut lapsi velint, quamvis neque tunc fieret sine gratiâ, neque nunc sine voluntate; Vidit consequenter, non solum merita status illius non esse dicenda specialia Dei dona, quemadmodum nunc sunt, sed esse dicenda merita naturæ, liberi arbitrij, humana; quemadmodum è contrario nunc sunt merita gratiæ, quia gratis à gratiâ donata humanæ voluntati.

Hinc nascetur sexto, ut neque vita æterna esset Angelis gratiâ specialis, sed merces meriti. Nunc è contrario, gratiâ Dei est non solum meritum, sed & vita æterna: quia gratiâ est nobis omne meritum, cui vita æterna datur. Meritum enim, & meriti præmium se invicem ita respiciunt, ut si meritum sit specialis gratiæ donum, etiam præmium donum sit; & è contrario, si meritum non sit speciale donum sed generale, & in radice tantum datæ potestatis, præmium quoque non sit speciale donum, sed proprie merces meriti, quod item ex Augustini doctrina latius stabilivimus. Quo vero pacto etiam per ista nihil Augustinus divinæ gratiæ deroget, vide

A loco citato, libro primo. Nam in illo libro, ex professo & fuse deducuntur ex Augustini principijs omnia, quæ hic de industria tantum breviter terimus, ne forte eadem repetendo lectorem lassaremus.

Ex his jam liquido cuivis patet, verissimum esse, juxta Augustinum, non esse prædestinatos vel electos Angelos ad merita quibus beatitudinem adepti sunt, prædestinatione vel electione gratiæ, & idem judicium esse, de primo homine, si in bonitate mansisset. Causa quippe istius veritatis est, non quod Angeli vel primus homo, non indigerint gratiâ ad merita sua vel opera vel voluntates bonas, sed quia talis erat gratiâ qua indigebant, ut non donaret eis merita, sed relinqueret ea in potestate & libertate voluntatis, hoc est, ut Augustinus etiam de primo homine dicit, ut perseverare & non perseverare in eius relinqueretur arbitrio. Et illius ulterius ratio fuit, quia tales vires habebat eius voluntas, quæ sine illo fuerat instituta peccato, & nihil illi ex seipsa concupiscentialiter resistebat, ut digne tantæ bonitati & bonæ vivendi facultati, perseverandi committeretur arbitrium. Ex quo fiebat consequenter, ut ipsum perseverare, seu velle, & operari bonum, quod in eorum libero relinquebatur arbitrio, non esset eis donandum à Deo, sed à propria voluntate, non sine adjuvante gratiâ, requirendum; & consequenter, non esset eis prædestinandum aut meritum, aut perseverantia meritorum. Hoc enim gratis prædestinat Deus, quod ipse gratis facturus, aut donaturus esset; non quod homines; quemadmodum sapius supra diximus. Quemadmodum igitur morale opus bonum, quod à solâ voluntate sine gratiâ fieri posse arbitrantur, vel visionem cælorum, vel auditionem sonorum, vel progressionem de loco ad locum, vel intellectionem seu contemplationem rerum naturalium, non gratis Deus homini donat, neque dandum prædestinavit, quantumvis potentiâs & adiutoria universa, sine quibus influentibus nulla ratione exerceri possunt, gratuita voluntate donaverit, quia ab ipsa libera voluntate, sine alia speciali donatione aut prædestinatione sunt; ita quoque profusus de donatione ac prædestinatione gratuita meriti & perseverantiæ hominum innocentium Angelorumque statuendum est. Nempe, ea non fuisse gratuita Angelis prædestinata, quia non gratuita donata. Unde nec ea se Angelis sanctis daturum esse præscivit. Sic autem describit prædestinationem gratiæ sanctus Augustinus, ut per eam præsciat Deus, non quid homines etiam cum adiutorio Dei, sed quid ipse facturus sit. Quid enim est, quod homines faciunt sine adiutorijs Dei, non solum potentialium (quæ sunt instar cujusdam assistentis perpetuo potestatis, quales sunt habitus; luces, species, & ipsum quoque adiutorium status innocentie) sed etiam actualium influxuum? Nec tamen idcirco quicquid homines Deo simul concurrente & influente faciunt, à Deo donari, & prædestinari dicunt.

Vide dicta
ibid. toto
1. ubi ex
professo pro-
batur ex Aug.

Vide dicta
ibid. toto
1. ubi ex
professo pro-
batur ex Aug.

Vide latius
citato 1. 19.

Vide dicta
lib. 1. c. 16.

Vide eisdem
lib. 1. c. 16.

Vide totum
cap. 19. ma-
xime in fine.

Lib. de Civ.
q. 2. c. 12.

162.

Lib. de doni
perf. cap. 14.
c. 17. &
alibi sæpius.

dicendum est. Nam & actus materiales peccatorum, ea ratione donarentur, ac predestinarentur voluntati, quo nihil falsius dici potest. Tunc ergo donatur volitio actus, aut

opus, aut meritum, quando ipse in voluntate operatur ut velit; non solum sic ut sine adiutorio isto velle non possit, sed ut cum isto adiutorio non nisi velit.

CAPVT XI.

Electio gratiæ in Angelis, ex alio capite destruitur.

QVAE veritas ex alio capite certo convinci potest. Nam Semi-Pelagiani fatebantur homini à Deo dari talem gratiam ad initium fidei & ad perseverantiam in fide, qualis primo hominum innocentia statim data fuit. Disertis veritas hoc asserit Hilarius ad Augustinum scribens: *Vnde in hoc solo voluit à primo homine omnium distare naturam, ut illum integris viribus voluntati invariat gratia volentem, sine qua perseverare non poterat: hos autem amissis viribus credentes tantum, non solum erigat prostratos, verum etiam suffulcat ambulantes.* Itaque in hoc ponebant assensentiam, quod Adam cum illa gratia quam Augustinus tradit, posset perseverare volens, hoc est, si vellet lapsus autem credere tantum; de cetero fractæ vires gratiæ Christi essent erigenda: quod nos alibi latissime demonstravimus. Hac ergo de causa, quia illa gratia Adami talis erat, ut per eam non donetur meritum à Deo, sed in libero arbitrio relinquatur, volebant initium fidei & in ea perseverantiam donari, & per hoc neque predestinari à Deo. Et hoc verissimum esse, in eorum sensu, proficitur Augustinus. Nam ideo et illis dicit, *Solum initium fidei & usque in finem perseverantiam, sic in nostra constitutum potestate, ut ei dona esse non poterit, neque ad hoc habenda, atque retinenda Deum operari nostras cogitationes & voluntates, cetera vero ipsam dare concidunt.* Ex qua duplici consensione, duplicem quoque consequentiam format Augustinus. Vnam, si cetera præter fidei initium & perseverantiam Deus donat, ergo ea se daturum esse præscivit, ergo prædestinavit, quam passim secundo libro de dono perseverantiæ crebro repetit, & in primis in fine libri postquam dixisset, quod Massilienses cetera bona ad vitam piam qua Deus recte colitur persistentia, etiam ipsi propter quos hæc agimus, Dei dona esse concedant. Regulam figit inde generalem; *Omnia porro dona sua, & quibus illa fuerat largiturus Deum præscisse negare non possunt.* Altera consequentia est, si initium fidei & perseverantia non dantur à Deo, ergo nec ea se daturum esse præscivit: falsum enim præscivisset, si se daturum præscivisset, quod ipse non dabit. Ergo neque prædestinantur. Reciproca quippe sunt prædestinare, & præscire, non quid homines facturi sint, sed quod ipse daturus. Vnde illa; *An forte nec ipsa opera pietatis dicunt prædestinata? quemadmodum videlicet initium fidei prædestinari negant? Ergo nec dantur à Deo, aut ea se daturum esse nescivit. Quod si & dantur & ea se daturum esse præscivit, profecto prædestinavit.* Itaque initio libri de prædestinatione sancto-

Arum, quia Massilienses fidei initium & perseverantiam vellent ab humana voluntate proficisci, cum ista Adami gratia, quæ naturæ quamvis lapsæ superflua manserat, de ipsis dicit: *Adhuc in questione caligant de prædestinatione & arbitrio.* Hoc enim ipso tollebant eam, quæ fidem, non sicut opera, per gratiam Christi donari, sed ab homine gratia Adami adiutorio fieri crederent. Et inferius reprehendit, quod Deus iuxta Massilienses præscivisset, non se fidem, sed homines esse facturos; hoc est, quod prædestinationem fidei tollerent, quia ut eodem capite dixerat, *Prædestinatione Deus præscivit quæ fuerat ipse facturus.*

Ex ista igitur Massiliensium opinione & Augustini argumentatione concludimus, Massilienses hoc ipso quo hærebant hominem Adami gratia adiutum posse saltem credere, sustulisset prædestinationem Dei gratuitam respectu fidei utpote quam Deus non se daturum, sed homines ipsos facturos esse præsciebat: ergo & Augustinus, hoc ipso quo docet Adamum & Angelos gratia primi status adiutum in credendo & operando perseverare potuisse si vellet, tollebat prædestinationem Dei gratuitam respectu operum & perseverantiæ; quia ea non se daturum esse, sed homines & Angelos facturos esse præsciebat. Deum autem non dedisse Angelis opera & perseverantiam, nec Adamo daturum fuisse, Augustinus ex professo toto capite decimo, undecimo & 12. de Corrept. & gratia docet, & ex natura adiutorij sine quo non invidet sequitur. Vnde etiam expresse dicit; *Ut ergo non acciperet, hoc est, non opus esset accipere, hoc donum Dei, id est, in bono perseverantiam primus homo, sed perseverare & non perseverare in eius relinquere arbitrio, tales vires habebat eius voluntas &c. ut digne tanta bonitati & bene vivendi facultati perseverandi committerentur arbitrium.* Nam istis verbis respondet ad questionem quam initio capitis decimi proposuerat. Cum enim capite septimo instantissime tradidisset, propterea non dari quibusdam hominibus donum perseverandi, quia non sunt à missa perditionis præscientia Dei & prædestinatione discreti, hoc est, quia in missa per peccatum perditæ concreti & cum damnatione nati sunt, quibus Deus non tenetur tantum donum prædestinare eoque à ceteris prædestinando discernere, gravis questio nascebatur: *Quid ipse Adam, quem non perseverasse constabat, non perseverando peccaverit, qui perseverantiam etiam non accepit?*

R 5 3

Hæc

Ysa. dista. lib. de heresi Pelag. c. 6. 7. 8. & 10.

28. de dono pres. cap. 17.

Ibid. cap. 24.

Ibid. cap. 17.

Lib. de prædest. c. 2.

Ibid. cap. 10.

Lib. de Cor. & grat. c. 12.

Ibid. c. 11.

Ibid. initio cap. 12.